

Λόγος εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν

ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Σταυροῦ πανήγυρης καὶ ποῖος νὰ μὴν σκιρτήσῃ; Αναστάσεως διακήρυξις καὶ ποῖος χαρούμενα νὰ μὴν γελάσῃ; Ναι, ανασκίρτησις δια τὸν Σταυρόν: Διότι ὅταν αὐτὸς ἐνεπήχθη εἰς τὸν τόπον τοῦ Κρανίου ἔχοντας καρφωμένο ἐπάνω του τὸν Δεσπότην τῆς κτίσεως, Ἔσχισε τὸ εἰς βάρους μας χρεωστικὸν ἔγγραφον, τὸ ὅποιον εἶχεν υπογράψῃ ὁ προπάτωρ μας ὁ Ἀδὰμ, ὅταν παρέβη τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Οὕτως ὁ Σταυρὸς μας ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς αμαρτίας κάμνοντάς μας νὰ ἀναπηδούμε με εὐθύμα σκιρτήματα σαν μικροὶ μόσχοι πού ἔχουν λυθεῖ ἀπὸ κάποια δεσμὰ. Διότι ὅπου ἡ αμαρτία πλεόνασε, ἐκεῖ περίσσευσε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Δια δε τὴν Ἀνάστασιν γέλωσ χαράς: Διότι αὐτὴ ἐξόρισε τὴν φθορὰν τοῦ θανάτου καὶ ἐξεδίωξε τὸ ζοφερόν σκοτὸς τοῦ Ἄδου καὶ ἀνέστησε τοὺς νεκροὺς ἀπὸ τοὺς τάφους. Εξήλειψε τὸ δάκρυον ἀπὸ κάθε πρόσωπον, ὅπως λέγει ὁ προφήτης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χάρισε τὴν πραγματικὸς ἀτελείωτον χαρὰν εἰς κάθε ἄνθρωπον. Καὶ ἀληθῶς, τὸ δῶρημα τῆς Αναστάσεως δὲν εἶναι μόνον δια μερικοὺς οὔτε τὸ κατόρθωμα τῆς ἐπραγματοποιήθη πρὸς χάριν κάποιων ὀλίγων. Διότι κατ' αὐτὴν ἐκεῖνος ὁ ὅποιος πραγματοποίησε με ἀνθρώπινη σάρκα τὴν ταφήν, μᾶλλον δε τὴν Ἀνάστασιν, δὲν ἦτο ἄλλος ἀπὸ τὸν Θεὸν ολοκλήρου τῆς κτίσεως, ὁ ὅποιος ποτέ δὲν χορηγεῖ χαρίσματα εἰς μερικοὺς μόνον οὔτε ὑπάρχει εἰς Αὐτὸν καμία προσωποληψία. Ἀποδεικνύοντας λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀληθοῦ Θεοῦ τῶν

όλων, απλώνει την δωρεάν της σωτηρίας εις όλους τους ανθρώπους, ευσπλαχνιζόμενος την δική του εικόνα και ανακαινίζοντας την εξ ολοκλήρου· διότι κατ' εικόνα Θεού έχει πλασθή κάθε άνθρωπος επί της γης.

Του Σταυρού ή επέτειος πρόβαλε και ποίος άνθρωπος να μην σταύρωση τον εαυτόν του; Διότι ο Σταυρός γνωρίζει ως απολύτως γνήσιον προσκυνητήν του, μόνον εκείνον ο οποίος σταύρωσε τον εαυτόν του ως προς τον κόσμο και απέδειξε έτσι εμπράκτως δια τον εαυτόν του, ότι είναι απροκαλύπτως γνήσιος φίλος του Σταυρού.

Αναστάσεως τα εγκαίνια και ποίος πιστός δεν θα ανακαινισθή, απορρίπτοντας κάθε νέκρωσιν την εκ των παθών και ενδυόμενος αφθαρσίαν ψυχής; Διότι αλλιώς ορίζεται ο θάνατος της ψυχής και αλλιώς γνωρίζεται ο θάνατος του περί αυτήν σώματος. Τον πρώτον τον κυοφορεί ή αμαρτία, όπως έγραψε ο αρχηγέτης και προεξάρχων αυτού του θρόνου, ο αδελφόθεος Ιάκωβος. Τον δε δεύτερον είναι νόμος της φύσεως να τον γεννά ή διάλυσις των στοιχείων τα όποια συνθέτουν την ουσία των όντων. Έκτος αυτού δε τον γεννά και ή αναχώρησις της αθανάτου ψυχής, κι ας μην είναι αυτό ορατό από τους Ιατρούς, των οποίων επάγγελμα είναι να θεραπεύουν μόνον τα σώματα• διότι άφ' ότου ο άνθρωπος παρήκουσε την θείαν εντολή, αυτό ακριβώς του εδόθη ως επιτίμιο από τον Κτίστην του.

Ο Σταυρός υψώνεται και ποίος δεν θα ύψωθή μυστικώς από την γήν; Διότι όπου υπερυψούται ο Λυτρωτής, εκεί πέρα πηδά και παρίσταται και ο λυτρωθείς, ποθώντας να ευρίσκεται πάντοτε μαζί με τον Σωτήρα του και να τρυγά Εκείνου την άφθαρτον βοήθειαν.

Σήμερον προβάλλει ἡ Ἀνάστασις καὶ με τὴν ἐμφάνισίν τῆς φαιδρύνει τὰ πάντα. Αὐριον ἐμφανίζεται ὁ Σταυρὸς καὶ παρέχει τὰ δῶρα τοῦ εἰς τοὺς προσκυνητὰς τοῦ.

Σήμερον ἡ Ἀνάστασις ἔχει ἀπλωθῆ καὶ αὐριον ὁ Σταυρὸς ὑπεράνω αὐτῆς θα πετασθῆ. Αὐτὴ στηλιτεύει τὴν φθοράν, ἐκεῖνος τὰς φάλαγγας τῶν δαιμόνων. Αὕτη ἀποτελεῖ ἀφ' ἑαυτῆς μίαν διακήρυξιν, ὅτι ἀληθῶς ἐθανατώθη ὁ θάνατος· ἐκεῖνος διαλαλεῖ εἰς πάντα ὅτι κατηργήθη κάθε κακουργία τῶν δαιμόνων καὶ ἀπενεκρώθη κάθε μιὰ καὶ ψυχοφθόρος ἐνέργεια τοῦς.

Καί, ὦ τοῦ θαύματος! Απορῶ με τι λόγους νὰ ἐκφράσω τὸ μυστήριον! Διότι, ἐνῶ παλαιὰ τῆς Ἀναστάσεως εἶχε προηγηθῆ ὁ Σταυρὸς, τῶρα ὁ Σταυρὸς ἔχει προπομπὸν καὶ πρόδρομον τὴν Ἀνάστασιν. τι θαυμαστὴ ἐναλλαγὴ! Βλέπω λοιπὸν καὶ ἐδῶ εἰς αὐτὰ τὰ δύο νὰ ἐκπληρώνεται ἐμφανέστατα ὁ λόγος τοῦ Σωτῆρος. Διότι, ἰδοὺ, οἱ ἔσχατοι ἐγίναν πρῶτοι καὶ ἀντιστρόφως οἱ πρῶτοι ἀνεδείχθησαν ἔσχατοι. Καὶ ποῖος ἀραγε θὰ μπορέσῃ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτία αὐτῶν τῶν ἐναλλαγῶν καὶ μεταβολῶν; Ὅχι βεβαίως ὅτι ἔκαμαν κανένα ἀγῶνα δρόμου καὶ αὐτὴ μὲν δι' ἄλματος βγήκε μπροστὰ, ἐνῶ ἐκεῖνος ὡς βραδὺς ἐμείνε πίσω. Διατί λοιπὸν ὁ θεῖος Σταυρὸς νὰ μὴν ἀστράψῃ ἀνατέλλοντας πρῶτος ὅπως καὶ πρὶν καὶ ἡ φωτοφόρος Ἀνάστασις νὰ λάμψῃ τρεῖς ἡμέρας μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνον;

Ὅσον ἀφορὰ τὸ τι εἶχαν εἰς τὸν νοῦν τοῦς οἱ πατέρες μας καὶ ἔκαμαν αὐτὴν τὴν ἐναλλαγὴν, τίποτε δὲν ἠμποροῦμε νὰ εἰπούμε με ἀπόλυτον βεβαιότητα. Ὑποθέτομε ὅμως καὶ στοχαζόμεθα, πῶς ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς ἀμοιβαίας καθυστερήσεως καὶ προπορεύσεως εἶναι ὁ κόσμος, ὁ ὅποιος καταφθάνει ἐδῶ ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς χάριν τῆς

ζωηφόρου προσκυνήσεως αυτών των δύο. Όστε να εορτάζουν αυτοί πρώτα την περιχαρή και λαμπρά εορτήν της Αναστάσεως και αμέσως μετά από αυτήν να βλέπουν την μακαρίαν Ύψωσιν του Σταυρού, ούτως ώστε φεύγοντας να έχουν ως καλόν και σωτήριον έφόδιον δια τον δρόμο τους την παντοδύναμον συνοδείαν του, ή οποία να τρέχη μαζί τους κατά τας οδοιπορίας, να συμπλήη εις το πέλαγος, να τους διασώζη εις κάθε τόπον, να τους φυλάγη από όλες τις κακοτυχίες και να σας άποδεικνύη εμπράκτως, ότι ή πανίσχυρος δύναμις του Σταυρού έχει περιλάβει όλα τα πέρατα της οικουμένης, ότι γεμίζει τα πάντα δια της παρουσίας της και χωρίς κόπο παρευρίσκεται παντού, διασώζει τους πιστούς από τας δυσκολίας και, έφ' όσον αυτοί ζουν ευσεβώς, τους μεταλαμπαδεύει την σωτηρίαν και καταργεί τα σχέδια όλων των εχθρών.

Ίσως δε να ύπάρχη και κάποιος άλλος λόγος κρυφός, τον όποιον γνώριζαν και είχαν κατά νουν εκείνοι πού υπήρξαν παλαιά διδάσκαλοι αυτής εδώ της Εκκλησίας, τον όποιον τώρα εμείς οι ελάχιστοι δεν ντρεπόμαστε να ομολογήσουμε ότι δεν τον γνωρίζουμε σαφώς. Είθε να δώση ό Θεός να γίνη και αυτός γνωστός, όπως και ακράδαντα πιστεύουμε ότι θα γίνη, μόνον και μόνον δια την ωφέλειαν την δικήν σας, που τόσο πιστοί είσθε και ευλαβείς.

τι έχουμε λοιπόν υψηλότερων από αυτás τás μακαριάς εορτάς; Ποιον από όλα όσα έχουμε είναι Ιερώτερον από αυτás τás Ιεράς πανηγύρεις; Πώς δεν θα χαρούμε και δεν θα σκιρτήσουμε επιτελώντας τούτων των δύο τás εορτάς; Αναστάσεως ολόλαμπρος φωταψία και Σταυρού πυρσοφώτιστος προσκύνησις! Αυτά τα δύο είναι δι' ημάς τα τρόπαια ολοκλήρου της σωτηρίας μας. Αυτά μας λύτρωσαν από τον θάνατον και τα πάθη και την χειρίστην

κακοποίησιν των δαιμόνων και μας ωδήγησαν πίσω εις τον Δεσπότην μας. Αυτά κατέλυσαν κάθε κατήφειαν και σκυθρωπότητα και ανέτειλαν εις ημάς την αυγή της χαράς. — Ή μήπως ή ζωοδότρια Ανάστασις δεν μας δωρίζει την εισοδον της αθανάτου ζωής; και ο Σταυρός πού υψούτε δεν γεννά μέσα μας την απολύτρωσιν των παθών; Διότι πράγματι, αυτά μας ανέδειξαν και πάλιν μετόχους της προς τον Θεόν οικειώσεως, χάριν της οποίας και ήλθαν εις τον κόσμον και ανέτειλαν εις όλους εμάς τους γηγενείς.

Γνωρίζοντας λοιπόν εμείς την μυστική δύναμιν των και πόσον αυτά μας ευηργέτησαν και ποίων αγαθών υπήρξαν πρόξενα, ας τα εορτάσουμε καλώς και ευσεβώς, όπως δηλαδή αυτά τα ίδια θέλουν να τιμώνται. «Όχι με ακολασίας και ασελγείας, όχι με έριδας και ζηλοτυπίας», όχι με άρπαγας και αδικίας και τα υπόλοιπα όλα, πού δεν θέλω τώρα να απαριθμήσω.

Διότι, αδελφοί μου γνησιότατοι και συγκληρονόμοι της ίδιας πίστεως και συμμετοχοι της ίδιας πνευματικής γεννήσεως με εμάς, τολμώ να πω, πώς τα Ιερά μας σεβάσματα όχι μόνον δεν στρέφονται καν να δουν και δεν προσδέχονται όποιον θέλει να τα εορτάζη με εκείνα πού απηρίθμησα, αλλά και τον αποστρέφονται και τον βδελύττονται, διότι συμπεριφέρεται απρεπώς απέναντί τους και πράττει πράγματα εντελώς μισητά εις αυτά. Δια τούτο παρακαλώ και προτρέπω να μισούμε και να αποφεύγουμε εκείνα πού μισούν τα σεβάσματα μας και μόνο εκείνα να αγαπούμε και να πράττουμε, όσα είμαστε βέβαιοι πώς τους είναι ευάρεστα. Εκείνα δε τα έργα τα όποια είναι αρεστά και ευχάριστα, είναι όσα επαναφέρουν προς σωτηρίαν και οδηγούν προς την αιώνιων ζωών εκείνον πού τα πράττει. Η μήπως όταν αυτά τα σεβάσματα μας εξέλαμψαν από τον

Χριστόν εις τους ανθρώπους, δεν ακτινοβόλησαν εις ημάς ζωήν πού δεν τελειώνει και φως πού δεν δύει ποτέ;

Ας αλλάξουμε λοιπόν και εμείς την πολιτείαν μας, ας εκδυθούμε τον προηγούμενον τρόπον ζωής μας ως βλαβερό και ολέθριο και ας βαδίσουμε εις τον καλόν δρόμο μιας νέας ζωής. —”Η μήπως ή Ανάστασις δεν μας δωρίζει την κληρονομίαν της ζωής; και ο Σταυρός δεν σταύρωσε τον παλαιόν μας ανθρωπον μόνον εις τα λόγια, αλλά και οικειότατοι μύσται της. Έφ’ όσον δε ασπαζόμεθα και τον Σταυρόν, διατί δεν συσταυρώνουμε και εμείς τα επίγεια μέλη μας, δηλαδή τα γήινα πάθη, ώστε να φωνάξουμε και εμείς μαζί με τον Παύλο: «Έχω σταυρωθή μαζί με τον Χριστόν. Δεν ζω δε πλέον εγώ, αλλά ζή μέσα μου ο Χριστός»; Αν λοιπόν εκείνοι με τους οποίους υπόσχεται να ζη ο Χριστός είναι όσοι σταύρωσαν τους εαυτούς τους ως προς τον κόσμον και νέκρωσαν τα επίγεια μέλη τους, όπως βοά και μαρτυρεί ο Παύλος, διατί και εμείς δεν πράττουμε τα ίδια και δεν νεκρώνουμε κάθε επίγειο μέλος μας, δηλαδή τα πάθη, τας κακάς επιθυμίας και όσα αλλά συναριθμούνται εκεί, ώστε να ζήση μέσα μας ο Χριστός και να μας δωρίσει την ζωήν της αφθαρσίας;

Λοιπόν ας επιδιώκουμε να έχουμε ειρήνη με όλους και μαζί με αυτήν ας αποκτήσουμε και τον αγιασμό. Διότι χωρίς αυτά δεν θα μπορέση ποτέ να δή κανείς τον Κύριον, όπως πάλιν ο Παύλος μας διεβεβαίωσε¹ Και δι’ αυτόν τον λόγον ο Χριστός και ειρήνη αποκαλείται («διότι αυτός είναι», λέγει, «ή ειρήνη μας») και αγιασμός ονομάζεται. Ειρήνη μεν, διότι έφερε εις τον κόσμον ειρηνοποιό ομόνοια, αφού ένωσε τα ουράνια με τα επίγεια και εκ των δύο απειργάσθη μίαν και μόνην έκκλησίαν. Αγιασμός δε και απολύτρωσις (διότι κοντά εις τα προηγούμενα και με

τούτο το όνομα κηρύττεται απολύτρωσις), καθ' όσον έγινε ελευθερωτής ημών των αιχμάλωτων και όχι μόνον μας λύτρωσε από τους δαίμονας και τα πάθη, αλλά και ενεφύτευσε μέσα μας τον θεϊκό αγιασμό.

Όσα λοιπόν ηκούσατε από το στόμα μου, ας τα επιδιώκουμε με όλον μας τον ζήλο και την προαίρεσιν, ας τα κατακτούμε, ας τα αρπάζουμε και δι' αυτών ας συναπώμεθα μετά του Χριστού με την καλήν και μακάρια συνάφεια. Διότι εκείνον πού με τέτοια διάθεσιν έρχεται προς αυτόν δεν θα τον εκβάλη έξω από την αγαθότητα και μακαριότητα Του, όχι! Ας σπεύσουμε λοιπόν να αποκτήσουμε αυτήν εδώ την συμφωνία με Αυτόν, από την οποίαν τίποτε δεν υπάρχει προτιμότερον, και ας τρέξουμε να οικειωθούμε το να ζηή ό Χριστός μέσα μας, του οποίου τίποτε δεν υπάρχει ανώτερο. Και έτσι, αφού αυτόν τον πλούτο αποκτήσουμε, να απολαύσουμε και την βασιλείαν των ουρανών και να βρούμε την αιώνιον ζωήν μέσα εις τον ίδιον τον Χριστόν, τον Θεόν και Σωτήρα μας, μετά του οποίου ας είναι δόξα εις τον Πατέρα και το Άγιον Πνεύμα, τώρα και πάντοτε και εις τους αιώνας των αιώνων.
Αμήν